

господарської діяльності, заходів адміністративної відповідальності повинно бути водночас вирішено питання застосування адміністративно-господарських санкцій (вилучення прибутку (доходу); адміністративно-господарський штраф; припинення експортно-імпортних операцій; анулювання ліцензії (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання окремих видів господарської діяльності; обмеження або зупинення діяльності суб'єкта господарювання; ліквідація суб'єкта господарювання).

Список використаної літератури:

1. Колпаков В.К. Адміністративне право України: навч. посіб. / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 544 с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2-х томах: Том. 1. Загальна частина / ред. колегія : В. Б. Авер'янов (голова). — К. : «Юридична думка», 2004. — 584 с.
3. Лазоренко Д. В. Адміністративно-правове регулювання використання природних ресурсів : дис. к.ю.н. 12.00.07. — К., 2014. — 233 с.
4. Лазор О. Я. Адміністративно-правові засади державного управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні : дис. д. наук з держ. упр. 25.00.02. — К., 2004. — 479 с.

ФЕДЧИШИН С. А.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
доцент кафедри адміністративного права, заступник декана
господарсько-правового факультету, кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАОХОЧЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ (ДОСВІД США)

У процесі реформування дипломатичної служби України, у тому числі на шляху пошуку ефективних способів зміцнення і забезпечення службової дисципліни її працівниками, безумовного значення має досвід іноземних держав. Зокрема, заслуговує на увагу досвід у сфері заохочення дипломатичних службовців США, держави, дипломатична служба якої вважається однією з найбільш ефективних у світі.

Заходи заохочення займають особливе місце в системі способів забезпечення службової дисципліни у Закордонній службі США поряд із заходами дисциплінарної відповідальності, забезпеченням матеріально-фінансових, безпекових та інших необхідних умов для ефективного виконання завдань та функцій дипломатичними службовцями, постійною турботою про членів їх сімей, умови проживання у державі перебування за кордоном, навчання дітей та ін.

Головним чином заходи заохочення службовців Закордонної служби США, їх види, суб'єкти застосування та процедурні питання регулюються Законом «Про закордонну службу» від 1980 р. зі змінами та доповненнями (Foreign Service Act), нормативними актами Президента США, Державного департаменту США та ін. Вагомого практичного значення має «Керівництво із закордонних справ» (Foreign Affairs Manual, далі – FAM), яке оприлюднюється Держдепартаментом США та розкриває особливості реалізації заохочень щодо службовців Закордонної служби США (3 FAM – Personnel, section 3 FAM 4800 Department Awards Program) [1].

З-поміж особливостей насамперед слід відзначити наявність значної кількості заохочень службовців Закордонної служби США та їх істотну диференційованість, деталізацію підстав їх застосування в розрізі окремих заохочень, детальне врегулювання порядку застосування (заохочувального провадження) та ін. Перелік заходів заохочення, що можуть застосовуватись до дипломатичних службовців США, нараховує більше 40 видів. Зокрема, такі заходи можуть бути класифіковані:

а) *за їх природою* (моральні, фінансово-матеріальні та ін.). Привертає увагу, що значна частина заохочень дипломатичних службовців пов'язані саме із грошовими преміями, розмір яких сягає від 200 до 10 000 доларів США і більше;

б) *за суб'єктами, що їх застосовують* (президентські відзнаки, відомчі заохочення Держдепартаменту США, спільні відзнаки Держдепартаменту та інших відомств США (відзнака за видатні досягнення у сфері трудової дипломатії – Award for Excellence in Labor Diplomacy та ін.), відзнаки неурядових організацій тощо). Зокрема, у системі Закордонної служби США встановлено низку відомчих почесних відзнак: (1) відзнака Державного секретаря (The Secretary's Award); (2) відзнака Державного секретаря за відмінну службу (The Secretary's Distinguished Service Award); (3) свідоцтво доблесті (Certificate of Valor); (4) відзнака за героїзм (Award for Heroism); (5) Зірка Закордонної служби імені Томаса Джефферсона (Thomas Jefferson Star for Foreign Service); (6) відмінна почесна відзнака (Distinguished Honor Award); (7) вища почесна нагорода (Superior Honor Award); (8) похвальна почесна нагорода (Meritorious Honor Award); (9) почесні відзнаки для осіб, які звільняються зі служби (Honor Awards for Retiring Employees) та ін.;

в) *за періодичністю застосування* (щорічні відзнаки та ті, що застосовуються з нагоди досягнення особливих, видатних заслуг тощо). З-поміж щорічних можна навести такі заохочення – Herbert Salzman Award for Excellence in International Economic Performance, Luther I. Replogle Award for Management Improvement та ін.

г) *загальні та іменні* – названі в честь відомих дипломатів (державних діячів) США (Зірка Закордонної служби імені Томаса Джефферсона (Thomas Jefferson Star for Foreign Service), відзнака імені Бенджаміна Франкліна (Franklin Award) та ін.);

д) *за напрямком (складовою, сферою) дипломатичної діяльності, за заслуги у якій може бути застосоване заохочення* (наприклад, за заслуги у сфері екологічної дипломатії – відзнака Франка Е. Лоя за дипломатію у сфері екології (Frank E. Loy Award for Environmental Diplomacy), досягнення у розвитку співробітництва між США та ЄС – відзнака Роквелл Ентоні Шнабель за розвиток відносин між США та ЄС (Rockwell Anthony Schnabel Award for Advancing U.S.-EU Relations) та ін.

Значна варіативність заохочень службовців Закордонної служби США сприяє ефективному досягненню цілей інституту заохочення, адже дозволяє досить точно обрати відзнаку відповідно до конкретних обставин, особливостей наявної заслуги службовця, його психологічних особливостей, інтересів, цінностей тощо.

Заслужений вчинок як підстава для заохочення службовців Закордонної служби США може пов'язуватись із одноразовим успішним виконанням важливого службового завдання чи доручення, багаторічною бездоганною дипломатичною службою, проходженням служби у важких та небезпечних умовах за кордоном (при триваючому воєнному конфлікті, за підвищеної терористичної загрози та ін.), проявленими високими професійними якостями (лідерство, творчий підхід, мужність та ін.), спричиненням тілесних ушкоджень або навіть загибеллю при виконанні (або пов'язаними із виконанням) службових обов'язків за посадою та ін.

Особливістю регламентації підстав для заохочення службовців Закордонної служби США є їх закріплення не лише у загальному вигляді, а й детальний опис їх змісту (складових, критеріїв, вимог) окремо відносно кожного заходу заохочення. Наприклад, відзнакою Державного секретаря за відмінну службу (The Secretary's Distinguished Service) нагороджуються в знак визнання винятково видатного лідерства, професіоналізму і значних досягнень у сфері закордонних справ, продемонстрованих під час тривалої служби. При цьому, такі досягнення повинні мати значну національну або міжнародну важливість та внесли значний вклад у просування національних інтересів США. Відзнака за героїзм (Award for Heroism) вручається за мужність та видатні заслуги, проявлені у важких та небезпечних умовах, незалежно від того чи пов'язані вони із виконанням покладених службових обов'язків. Підставами для такого заохочення може бути: (а) тривала зразкова діяльність під загрозою фізичного нападу чи переслідування; (б) здійснення мужнього або виняткового вчинку із ризиком для особистої безпеки та ін.

Список використаної літератури:

1. Foreign Affairs Manual, 3 FAM, 4800 Department Awards Program (CT: PER-742; 07-24-2014) / US Department of State / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fam.state.gov/Fam/FAM.aspx?ID=03FAM>